

Utdrag ur

Handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet m.m. vid 2000 års taxering (SKV 302 utgåva 17), del 2, avsnitt 22.8.3.5

22.8.3.5 Alternativregeln t.o.m. 1994 års taxering (Förmögenhetsregeln)

T.o.m. 1994 års taxering fick den skattskyldige som alternativt underlag för beräkning av normalavkastning använda aktievärdet den 31 december 1990, förmögenhetsregeln, (3 § 12 mom. 4 st. SIL i dess lydelse t.o.m. 30 juni 1994). Förmögenhetsregeln har fr.o.m. 1995 års taxering ersatts av kapitalunderlagsregeln, se avsnitt 20.8.3.2. Enligt övergångsbestämmelserna till lag (1994:778) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt får vid beräkning av sparad utdelning t.o.m. utgången av år 1993 fortfarande den äldre alternativregeln tillämpas vid 1995 och senare års taxeringar.

En tillämpning av förmögenhetsregeln fordrar att aktierna förvärvats före år 1990. Det kan påpekas att eftersom det är värdet vid utgången av år 1990 som utgör underlag kan någon indexuppräknning inte ske.

Regeln medför att ovillkorliga kapitaltillskott som lämnats före 1990 inte får medräknas i underlaget. I aktiernas värde vid utgången av 1990 får anses ingå dessförinnan lämnade kapitaltillskott. Ingår i underlaget aktier vilka anskaffats både före och under 1990 och har ovillkorligt kapitaltillskott lämnats under 1990 får inte heller detta räknas med till den del det hänför sig till de aktier vars värde den 31.12.1990 utgör del av underlaget.

Förmögenhetsvärdet

Värdet skall beräknas enligt reglerna om förmögenhetsvärdet på aktier (3 och 4 §§ anv. p. 5 SFL) i dess lydelse vid nyssnämnda tidpunkt. Vid förmögenhetsbeskattningen får vissa tillgångar tas upp till ett reducerat värde. Normalavkastningen skall emellertid beräknas på ett underlag som i princip motsvarar ett oreducerat värde.

I något enstaka fall kan det bli fråga om att tillämpa reglerna i 3 § 12 mom. SIL på aktier i tidigare fåmansföretag som numera är börsnoterade. För aktier som vid förmögenhetsbeskattningen tagits upp till 75 % av marknadsvärdet (aktier på A 1- och A 2- listan) eller till 30 % av värdet (aktier på OTC- eller O- listan) skall, vid beräkningen av underlaget, det reducerade värdet multipliceras med 1,4 respektive 3,5. Aktierna skall ha ägts när företaget upphörde att vara fåmansföretag eller ha förvärvats med stöd av sådan aktie.

För att räkna fram det oreducerade värdet för aktier vars förmögenhetsvärde beräknas utifrån substansvärdet gäller följande.

a) Värdet uppräknas med faktorn 5 om någon del av underlaget vid förmögenhetsvärderingen satts ned till 20 %. Här avses de fall där det i företaget finns egendom med fideikommissrätt.

b) I andra fall än a) skall om någon del av underlaget vid värderingen satts ned till 30 %, med anledning av att företaget har någon tillgång som nedlagts i rörelse eller jordbruk, uppräknas ske med faktorn 3,5. Detta innebär att förmögenhetsvärdet på företag med blandad verksamhet, dvs. både rörelse och förvaltning, kan räknas upp trots att reducering av värdet inte gjorts på de tillgångar som lagts ned i förvaltningsverksamheten.

c) I andra fall än a) och b) skall värdet

räknas upp med faktorn 1,4 om någon del av underlaget tagits upp till 75 %.

Värderingen bör grunda sig på vad som anges i RSV:s anvisningar om värdering av aktier m.m. (RSV Dt 1987:8). Det innebär bl.a. att man bör beakta eventuell utskiftningsskatteskuld vid värderingen. Vidare bör vid lagervärdering schablonen för prisfallsrisk, 15 %, endast frångås om det är uppenbart att prisfallsrisken väsentligen avviker från schablonen. I fråga om inkuransavdraget, normalt 5 %, bör enligt RSV Dt 1993:2 motsvarande bedömning göras. Det får ankomma på den skattskyldige att lämna nödvändig utredning. Vad avser inkuransavdraget bör en post-för-post-värdering av lagret föreligga utvisande inkuransen som skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde.

Av RSV Dt 1993:2 framgår att skuld som uppkommit genom inlåning från aktieägare bör vid värderingen i likhet med vad som anges i RSV:s rekommendationer om värdering av aktier m.m. (RSV Dt 1991:31) behandlas som rörelsefrämmande om den saknar direkt samband med verksamheten.

Exempel

A äger samtliga aktier i AB X som är rörelsedrivande. Aktierna i AB X förvärvades år 1986 för 100 000 kr. Bolagets substansvärde (tillgångar - skulder) den 31/12 1990 uppgick till 400 000 kr. När A skall deklarerera förmögenheten reducerar han värdet till 30 %. Som förmögenhetsvärde för AB X tar A upp 120 000 kr ($400\,000 \times 30\%$) vid 1991 års taxering.

När A skall räkna fram underlaget för beräkning av normalavkastning multiplicerar han förmögenhetsvärdet med 3,5. Underlaget uppgår därmed till 420 000 kr ($120\,000 \times 3,5$).

Om A jämför underlaget beräknat till det oreducerade förmögensvärdet, dvs. 420 000 kr, med underlaget beräknat enligt den indexuppräknade anskaffningskostnaden, dvs. 130 000 kr ($100\,000 \times 1,3$) finner A att det är mest förmånligt att tillämpa det förstnämnda värdet vid beräkning av normalavkastningen.

Marknadsvärdet

3 § 12 mom. SIL var utformad på sådant sätt att regeln generellt anknöt till 3 och 4 §§ 5 anv. p. SFL. I sist nämnda stadgande utgör marknadsvärdet den övergripande värderingsprincipen. Kan den skattskyldige visa att marknadsvärdet på aktierna den 31/12 1990 var högre än det uppräknade värdet enligt ovan bör därför detta värde få användas vid beräkningen av underlaget för normalavkastningen. Har betydande poster av samma slags aktier avyttrats till oberoende köpare strax före eller efter den 31/12 1990 får köpeskillingen för aktierna normalt anses utgöra ett relativt säkert mått på marknadsvärdet. En förutsättning härför är att det inte skett en inkomstöverföring eller inträffat annan omständighet som påverkat värdet på aktierna.

Avkastningsvärdet

Som grund för beräkningen av aktiernas marknadsvärde kan även enligt RSV Dt 1993:2 avkastningsvärdemetoden användas. Den skattskyldige måste då visa att avkastningsvärdet är ett bättre mått på aktiernas verkliga marknadsvärde än substansvärdet. En förutsättning för användande av avkastningsvärdeberäkning är att en avveckling av företaget inte skäligen kan komma i fråga.

Metoden innebär att man beräknar nuvärdet av företagets förväntade avkastning, jfr RSV Dt 1987:8 samt RSV:s anvisningar om värdering av icke börsnoterade aktier vid beräkning av

skattepliktig förmögenhet, RSV Dt 1976:15. Enligt anvisningarna bör beräkningen normalt grundas på vinstutvecklingen under en längre tidsperiod. Ibland kan det emellertid vara nödvändigt att ta hänsyn till konjunktursvängningar varför fler räkenskapsår bör ligga till grund för beräkningen. En värdering som grundas på avkastningsvärdet rymmer dock stor osäkerhet. Detta gäller i synnerhet värdering av t.ex. konsultföretag där verksamheten är starkt knuten till ägaren som person. Vinstalstringen i företaget beror i dessa fall normalt på ägaren personligen och denne följer normalt inte med företaget vid försäljningen.

**Vissa andra
finansiella in-
strument**

Värdet per den 31/12 1990 får inte användas vid beräkningen av normalavkastning på andra finansiella instrument än aktier och andelar. Se ovan under avsnitt 22.8.3.1.